

Stiftelsen Arkivet

SENTER FOR HISTORIEFORMIDLING OG FREDSBYGGING

ÅRSRAPPORT 2014

FORMÅL

- Å eie og forvalte det tidligere Statsarkivet i Kristiansand, som ble brukt som hovedkvarter for Gestapo under okkupasjonen 1940-45.
- Innpasse bygget i et informasjonssenter om okkupasjons- og krigstida, samt utvikle et utdanningssenter for framtidsrettet fredsarbeid og konfliktløsning.
- Utvikle et nært samarbeid med tilsvarende organisasjoner nasjonalt og internasjonalt, samt å sikre et godt samarbeid med alle deler av utdanningssystemet.
- Drive og forstå forskning på de områdene som er relevante for Stiftelsen Arkivet (jfr. vedtekter).

VISJON OG FAGLIG GRUNNLAG

- Fra menneskeforakt til menneskeverd
- Å styrke arbeidet for grunnleggende menneskeverd, demokrati og holdningsdannelse, og gjennom dette å styrke utvikling av dialog og forståelse mellom individer, grupper og organisasjoner på det lokale plan og i storsamfunnet.
- Skape en praksisarena for arbeid med skoleungdoms refleksjon over krig og okkupasjon, med utgangspunkt i lokal okkupasjonshistorie. Forankre denne kunnskapen i et målrettet arbeid med fred som fokus, for på den måten utvikle dagsaktuell viten.

Stiftelsen Arkivet - med kunnskap for menneskeverd

Oppsummeringen av 2014 bekrefter at Stiftelsen Arkivet favner vidt og borrar dypt i aktivitet og tilbud.

Totalt har mer enn 10.500 mennesker deltatt i ulike aktiviteter og arrangement mot 9.800 i 2013. Samarbeidet med skolene i begge Agderfylkene om klassebesøk og besøk på skolene er en svært viktig del av virksomheten. Det er gledelig at tallene viser en liten økning fra

de foregående år. Satsingen overfor cruiseturistene har vært en suksess med ca 2000 besøkende.

Som vanlig er de ulike mai-dagene tilknyttet freden i 1945 og krigsinnsatsen til ulike grupper markert. Frigjøringsdagen 8. mai holdt påtroppende Generalsekretær i NATO Jens Stoltenberg en bevegende og tankevekkende minnetale over de som ga sitt liv for vår frihet under andre verdenskrig. Han æret også alle norske soldater som har vært i utenlandsopdrag for Norge. På kvelden holdt han foredrag om utfordringer Europa og verden står ovenfor i dag.

Det internasjonale perspektivet har vært stort i 2014. Ved konferansen «Nye perspektiver på kvinneleiren Ravensbrück» i februar deltok foredragsholdere fra Tyskland, Polen, England og Norge. Nye opplysninger om kvinneleiren Ravensbrück ble lagt frem og gav internasjonal oppmerksomhet. En ny utstilling, «Vi skal leve! Fem tidsvitner fra Arkivet til Ravensbrück» ble åpnet i forbindelse med konferansen.

I april ble seminaret «Merchant Seamen in the Second World War» arrangert. Foredragsholdere fra Storbritannia, Hellas, Nederland, Sverige og Norge belyste ulike sider av historien til sjøfolk som seilte på europeiske skip under andre verdenskrig. Hverken i Norge eller internasjonalt er det mulig å finne framstillinger som ser historien til sjøfolkene under andre verdenskrig i annet enn nasjonale perspektiver. Seminaret hadde som målsetting å samle kunnskap som kan sette krigsseilernes historie i et europeisk perspektiv, samt å etablere internasjonalt nettverk av historikere og andre forskere med kompetanse på sjømenn i krig. Seminaret var også med på å gi krigsseilerne ny oppmerksomhet.

Forfatter Jon Michelet lanserte etter sommeren at det bør opprettes et nasjonalt senter for krigsseilerhistorie, og at Stiftelsen Arkivet med sin kompetanse er rette stedet for dette. Styret har respondert positivt på initiativet og vil

følge opp denne muligheten for å bli en nasjonal arena på et felt som fortsatt berører og engasjerer mange.

I EØS-prosjektet «Books discovered once again» er Stiftelsen Arkivet partner. Over 200 000 bøker og skrifter fra hele Europa ble konfiskert av nazistene og samlet i Praha under andre verdenskrig. Materialet skal nå bli registrert og gjort søkbart gjennom en internasjonal database. Stiftelsen Arkivet er tilknyttet prosjektet ut fra sin kompetanse på formidling av kunnskap om andre verdenskrig. Funnene som blir gjort i boksamlingen skal kartlegges og formidles digitalt. En del av prosjektet er knyttet til forskning om historien til boksamlingen og vil inngå i Stiftelsen Arkivets forskning på konflikter mellom norske og tyske aktører på felter som filmpolitikk, sensur og propaganda, hverdagsmotstand og folkelige aksjoner.

Stiftelsen Arkivet har entusiastiske og dyktige medarbeidere som utgjør et unikt og spennende kompetansemiljø på Agder. Utfordringer gjennom året er møtt på en profesjonell måte. Humankapitalen er vår viktigste styrke og denne bidrar til å ivareta og styrke menneskeverd og demokrati i en tid hvor disse fundamentale verdier stadig utfordres og derfor må forsvares og løftes fram. 2014 har gitt Stiftelsen Arkivet både ny styreleder, Dagrun Eriksen, og ny direktør. Endringer i nøkkelfunksjoner åpner for videre- og nyutvikling som har startet med en strategiprosess med særlig fokus på visjon og verdier.

Fra og med 2014 er det statlige bidraget til driften samlet under Kunnskapsdepartementet med VOX som tilskuddsforvalter. Regionalt bidro 21 av 30 kommuner på Agder med tilskudd til driften. For Stiftelsen Arkivet er det viktig at alle kommuner i begge Agderfylkene identifiserer seg med vårt formål og har et eierforhold til virksomheten.

Bygget har i 2014 gjennomgått en lenge etterlengtet ytre oppussing. Økende aktivitet og utvikling av virksomheten begrenses av de fysiske rammebetingelser. Både faglige arrangement og ulike kulturtiltak samler flere mennesker enn dagens møterom har kapasitet til. De mer enn 10.000 besøkende ønskes velkommen av et trappehus. Styret måtte skrinlegge planene om en større utvidelse, og har bedt administrasjonen igangsette arbeid med en noe mindre renovering og utbygging. Stiftelsen Arkivet trenger, i likhet med samfunnet vårt, «Større rom for menneskeverd»!

Audun Myhre, direktør

Publikasjoner

I 2014 utga Stiftelsen Arkivet et tidsskrift og en bok.

Nytt blikk 2014 - årsskrift fra Stiftelsen Arkivet

Tema for Nytt Blikk 2014 er: «Med holocaust på pensum». Årsskriftet er delt i to deler: «Holocaust og undervisning» og «Holocaust og litteratur». Til første del har følgende eksterne bidragsytere skrevet artikler: Marcel Rådström (Forum for levande historia, Stockholm), Richelle Budd Caplan (Yad Vashem, Jerusalem), Harald Syse (HL-senteret), og Anne Talsnes (Falstadsenteret). I tillegg inneholder denne delen et dikt av forfatter Pål Gitmark Eriksen. I delen «Om holocaust og litteratur» har Ewa Mork (HL-senteret) og Mirjam Kristensen (Stiftelsen Arkivet) levert bidrag.

Bidrag fra ansatte på Stiftelsen Arkivet:

Eystein Ellingsen: *Holocaustdagen – hvorfor og hvordan. En framstilling av «Kristiansand-modellen»*. Gro Kvanvig: «Men jeg vil ikke dø ennå».

Intervju med Edit Notowicz, en holocaustoverlevende. Mirjam Kristensen: *Holocaust i norsk litteratur*. En bibliografi med kommentarer.

Det tyske invasjonforsvar på Agder 1940-45

I boka Det tyske invasjonforsvar på Agder 1940-1945 gis for første gang en samlet framstilling av hvordan okkupasjonsmakten bygde festningsanlegg langs Sørlandskysten og hvordan landsdelen skulle forsvares i tilfelle en invasjon. Under andre verdenskrig forberedte den tyske okkupasjonsmakten seg på alliert invasjon i Norge. Etter angrepet på Sovjetunionen i 1941 gjaldt det å unngå tofrontskrig. Med anleggelsen av permanente forsvarsverk håpet tyskerne å skape en ugjennomtrengelig forsvarsmur mot de allierte. Resultatet ble Atlanterhavsvollen, som strakte seg langs den europeiske vestkysten. Dette var en av verdenshistoriens lengste og mest omfattende militære forsvarslinjer. Den sørvestlige delen av Norge, derunder Agder, lå svært utsatt til for angrep. På Agder ble det etablert hele 20 nye kystfort, og det ble bygget hundrevis av store og små stillinger og bunkere. Hvert eneste forsvarsverk var plassert og bygget etter en plan. 70 år etter krigen vekker de synlige restene av disse forsvarsverkene ennå undring og interesse. Boka *Det tyske invasjonforsvar på Agder 1940-1945* utgis av Stiftelsen Arkivet og Vest-Agder-museet, og er på 320 sider og rikt illustrert med 55 originale fotografier tatt av tyske soldater på Agder, hvorav flere er i farger. De fleste bildene er ikke tidligere publisert. Boka inneholder også 132 kart over tyske forsvarsanlegg på Agder, samt 36 skisser over bunkere. Forfatter er Endre Wrånes, konservator ved Vest-Agder-museet.

Nytt Blikk utgis hvert år med nytt tema

Tysk forsvarsanlegg på Justøya

Tekster publisert av Stiftelsen Arkivets ansatte i 2014:

- «Demokrati er ingen garanti». Kronikk av Bjørn Tore Rosendahl i Fædrelandsvennen, 19.9.2014.
- Sonnenburg und die Erinnerung an den Zweiten Weltkrieg in Norwegen, i H. Coppi og K. Majchrzak (red.), *Das Konzentrationslager und Zuchthaus Sonnenburg*, Berlin: Metropol Verlag 2015 Thomas Hagen
- Fedrelandet foran alt. Skuddene i Trandumskogen 9. mai 1944, kronikk i *Agderposten* 9.5.2014. Thomas Hagen
- Kristiansand–Oslo o/Berg. En reise i jødeforfølgelsens historie, kronikk i *Agderposten* 24.1.2014. Thomas Hagen
- Fredelig jul? Fædrelandsvennen 20. desember 2014. Gro Kvanvig, fast spaltist i Fædrelandsvennen
- Hvor var du da muren falt? Fædrelandsvennen 15. november 2014. Gro Kvanvig
- En Handke til besvær. Fædrelandsvennen 11. oktober 2014. Gro Kvanvig
- Alt for Norge! Fædrelandsvennen 6. september 2014. Gro Kvanvig
- Jerusalem 2010. Fædrelandsvennen 2. august 2014. Gro Kvanvig
- Historien om Fanteøsa. Fædrelandsvennen 28. juni 2014. Gro Kvanvig
- De tomme stolene. Fædrelandsvennen 24. mai 2014. Gro Kvanvig
- Blir du aldri lei av krigen? Fædrelandsvennen 5. april 2014. Gro Kvanvig
- Harald Sødal og damene. Fædrelandsvennen 25. januar 2014. Gro Kvanvig

Foredrag

Bjørn Tore Rosendahl

- «Foreign nationals on Norwegian ships: To fight a war or to do a job?» Foredrag på internasjonalt historieseminar ved Stiftelsen Arkivet, 9.4.2014, om mobilisering av norske sjøfolk under krigen. (40 personer)
- «Utenlandske krigsseilere på norske skip», på Krigsseilernes dag 12.5.2014, (130 personer)
- «Utenlandske krigsseilere på norske skip», for Rotary Kristiansand 21.5.2014, (20 personer)
- «Utenlandske krigsseilere på norske skip», på Aust-Agder kulturhistoriske senter, 27.8.2014 (30 personer)
- Presentasjon av PhD-arbeidet og dets foreløpige resultater for «Sjøfartsnettverket», nasjonalt nettverk for sjøfartsmuseer, 20.11.2014 (30 personer)
- Jødeforfølgelsen på Agder under annen verdenskrig (stasjon på Holocaustdagen i Kristiansand, 27.-28.1.2014)

Thomas Hagen

- En annen historie? Om kvinnelige tidsvitner på film (Ravensbrück-seminaret, Stiftelsen Arkivet, 28.2.2014)
- Kampen om krigen (Rotary Kristiansand Øst, Quality Sørlandsparken, 12.3.2014)
- Færlige fordommer (film- og debattserie, Cinemateket i Kristiansand, 29.-30.4.2014)
- Fedrelandet foran alt (innlegg ved Minnemarkering for henrettelsene på Trandum 9. mai 1944, Stiftelsen Arkivet, 9.5.2014)
- Rudolf Kerner: Skomakeren fra Saar som ble SS-Hauptsturmführer på Arkivet (Venneforeningen, 1.9.2014)
- Hva vi snakker om når vi snakker om 1814 (avsluttende innlegg ved Agderseminaret 2014, Aust-Agder kulturhistoriske senter, 24.10.2014)
- Sound of Music. Den *egentlige* historien (kåseri ved premieren på musikalen ved Kilden 31.10.2014)

Stein Christian Salvesen

- Syria-konflikten, bakgrunn og dagens situasjon. (Foredrag for Club 41, 1.4.2014)
- Nelson Mandela - a long way to freedom (Senioruniversitetet, 8.4.2014)
- Balkan - fra Srebrenica til EU (Rotary Kristiansand Øst, 18.3.2014)
- Midtøsten - er fred mulig? (Telepensjonistene, 12.11.2014)

Historie og dokumentasjon

Arkiv

Et rom som tidligere var utleid, er nå innredet dels som magasin for historiske gjenstander og dokumenter, dels som prosjektrum i tilknytning til arbeidet med ny utstilling. Her kan gjenstander og dokumenter granskes, fotograferes og systematiseres. I denne forbindelse har rutiner for registrering og arkivering av gjenstander blitt gjennomgått. Registreringssystemet gir nå også muligheter til å kunne formidle disse gjenstandenes historie digitalt.

Publikum

Pågang fra allmenheten som tar kontakt med Stiftelsen Arkivet for å få hjelp og svar knyttet til historiske spørsmål, er økende. I løpet av 2014 mottok vi 208 (2013: 118) slike publikumshenvendelser, hvorav 56 var knyttet til krigsseilernes historie. En del av disse (Krigsseilerne? Hvis ikke, strykes disse?) henvendelsene kommer fra andre profesjonelle aktører og institusjoner, i Norge og utlandet. Det er tidkrevende å følge opp henvendelsene, men samtidig gir det veldig mye tilbake, i form av nettverk, opplysninger og «tips», kildetilgang, muligheter for samarbeid og omdømme. Publikums-kontakten har også en menneskelig omsorgsside ved at det gjør godt for mange å bli informert om eller dele historien til familie og slektninger.

Dokumentasjon

I forbindelse med arbeidet med ny utstilling, har det vært lagt ned en betydelig innsats for å gjennomgå relevant materiale i skrift, lyd og bilde som fins i vår samling. Oppdatering, kvalitetssikring og utvidelse av vårt historiske referansearkiv for Agders krigshistorie med særlig henblikk på Arkivets historie, fangehistorie, det tyske sikkerhetspoliti, norsk motstand, NS og kollaborasjon, pågår kontinuerlig. Vi har søkt om og fått innsyn i arkivet etter Kristiansand kretsfengsel som er deponert ved Statsarkivet i Kristiansand. Dette vil gi oss ny kunnskap om forholdet mellom Arkivet og Kristiansand kretsfengsel, og er helt avgjørende for mest mulig informert svar på spørsmålet om hvem fangene på Arkivet var. En studiereise til Bundesarchiv i Berlin for å spore opp kilder med relevans for forholdene i Agder under andre verdenskrig er også foretatt. Over 200 dokumenter som relaterte seg til Kristiansand/Arkivet ble funnet. Dette materialet vil også på sin måte danne et viktig bakteppe for den nye utstillingen i kjelleren. Skjebnen til de tyske gestapistene fra Arkivet etter at de ble sendt tilbake til Tyskland er også undersøkt. Her er vi ennå i startfasen av noe som kan bli et meget interessant og omfangsrikt forskningstema på lengre sikt.

Stiftelsen Arkivet har samarbeidet med Berlin-avdelingen av VVN-BdA, som har vært faglig pådriver for gjenåpningen av et minnested og museum i tilknytning til det tidligere tyske tukthuset Sonnenburg i Polen. Stiftelsen Arkivet har levert kunnskap om norske fanger i Sonnenburg.

Formidling

Det er meget gledelig at Nasjonal digital læringsarena (NDLA) i 2014 har kjøpt inn minst åtte kortversjoner av tidsvitneopptak fra Stiftelsen Arkivets filmsamling. I forbindelse med Holocaustdagen 27. januar 2014 ble det levert to kronikker til Agderposten. Thomas V. H. Hagen fortalte historien om jøder i Agder under andre verdenskrig gjennom en tenkt bussreise fra Kristiansand til Oslo. Den 9. mai arrangerte vi en minnemarkering for etterkommere av de seks sørlendingene som ble henrettet på Trandum 9. mai 1944. I denne forbindelse leverte Hagen en artikkel til Agderposten med utgangspunkt i en gave som Stiftelsen Arkivet mottok fra familien til en av de drepte, Aanund Tveit fra Lillesand. Gaven inneholder en samling brev, dikt og andre nedtegnelser fra Tveits fangenskap i Kristiansand og Oslo, i påvente av dødsdom.

Prosjekt

Ny hovedutstilling

«Brennpunkt Arkivet: Okkupasjon, motstand og samarbeid i Agder 1940-45»

Arbeidet med utviklingen av en ny permanent utstilling startet som et forprosjekt i 2013. I 2014 har prosjektet utviklet seg til å bli et av de viktigste satsingsområdene våre i perioden 2014-16. Framdriften i prosjektet har fulgt vedtatt milepæls- og framdriftsplan. Utstillingsprosjektet har i året som er gått satt tre områder i fokus: Institusjonell og tverrfaglig forankring av prosjektet, utarbeiding og godkjenning av overordnet prosjektplan og utstillingsplan, samt finansiering. Elleve søknader om støtte er sendt, hvorav tre er innvilget og fire er avslått. I tillegg har vi hatt kontakt med sju andre potensielle samarbeidspartnere. Det er opprettet en referansegruppe bestående av eksterne ressurspersoner. Kontrakt med utstillingsdesigner og øvrige samarbeidspartnere vil bli inngått i første kvartal 2015. Samlet budsjettet er 1.000.000 kroner, hvorav 200.000 kroner er interne prosjektmidler.

Undervisning

Statistikk over undervisningsaktivitetene, 2014

Tallene for 2013 står i parentes

	Barneskole	Ungd.skole	Vgs.	UiA/ Høgskole	Lærere	SUM	2013	2012
Omvisning med undervisning	0 (0)	3106 (2909)	366 (260)	209 (211)	269 (0)	3681 3950 inkl. lærere	3380	3806
Annen undervisning*	532** (890)	392*** 1000**** 75***** =1467 975 (1451)	0 (5+645)	140***** 120*****	75 (55)	2159	2739	3212
SUM	532 (890)	4573 (3884)	366 (910)	209 (380)	344 (55)	6109	6119	7018

* Den kulturelle skolesekken, Holocaustdagen, annen foredragsvirksomhet rettet mot skoleelever

** Da Arne var barn

*** Tilfluktsrommet + Tekst og musikk i krig og konflikt

**** Holocaustdagen

***** Foredrag Havlimyra skole for elever og foreldre som ledd i forberedelse til Polen-tur

***** Lærerkurs Kvinner i Ravensbruck

Undervisning

Omvisning og undervisning i Gestapo-kjelleren

I 2014 var 3950 elever og (lærere) på omvisning og undervisning i Gestapokjelleren. Det er en liten økning fra de to foregående årene. Dette er både regulært opplegg og utvidet opplegg, som omfatter en ekstraøkt med undervisning knyttet til minnesmerker på Arkivet. Else Marie Jakobsens teppe i salen i tredje etasje har også vært en del av opplegget, det samme har nettressursene «fangeregister» og «klikkbare kart» på hjemmesiden til Stiftelsen Arkivet. Utvidet opplegg varer tre og en halv time.

Den kulturelle skolesekken

Tekst og musikk i krig og konflikt

For første gang ble kurset «Tekst og musikk i krig og konflikt» for ungdomsskolen gjennomført. Dette er et låtskriverkurs med utgangspunkt i Arkivets kjerneverdier. Også dette kurset starter i Tilfluktsrommet og ender på Arkivet hvor låtskriverteori og snekring av egne sanger finner sted. Det ble gjennomført en pilot i forbindelse med 8. mai-markeringen og kjørt i hovedprogrammet til Den kulturelle skolesekken i Vest-Agder denne høsten. Kurset ble gjennomført for fem klasser, og responsen var overveldende blant de 150 tiendeklassingene som var med på dette.

Da Arne var barn, var det krig

Undervisningsopplegget «Da Arne var barn, var det krig» var høsten 2014 på turné ute på skolene i Mandal og Audnedal kommune. 532 elever på 5. og 6. trinnet fikk møte Arne Eilertsen og høre om hvordan det var å være barn i Kristiansand under andre verdenskrig. Gjennom samtale, refleksjon og formgivningsaktiviteter lærer elevene om krig, fred og vennskap.

Tilfluktsrommet

For niende år på rad ble undervisningsopplegget «Tilfluktsrommet» gjennomført i samarbeid med

Den kulturelle skolesekken. Høsten 2014 deltok ca. 225 elever fra to skoler. Elevene møter i Tilfluktsrommet på Lund der de lever seg inn hvordan det er å leve i frykt under en krig, og videre lages en effektiv bro til elevens egen hverdag. Siste del av dagen gjennomføres på Arkivet, der elevene utfordres til å skrive noveller om disse temaene.

Andre prosjekter

Holocaustdagen

Holocaustdagen 2014 ble for første gang gjennomført for hele niendeklassetrinnet i Kristiansand kommune. Det betyr at ganske nøyaktig 1000 elever og om lag 40 lærere var med på dette arrangementet som av logistikkhensyn måtte gå over to dager.

Mandag 27. og tirsdag 28. januar ble i sin helhet brukt til å markere denne internasjonale minnedagen.

Holocaustdagen arrangeres i samarbeid med Kristiansand kommune (oppvekstsektoren), Vest-Agder Røde Kors og FN-sambandet Sør. Dette har blitt et viktig arrangement som når ut til mange, og som høster gode tilbakemeldinger.

Lærerkurs/ workshops for studenter

I 2014 har Stiftelsen Arkivet arrangert eller bidratt på følgende lærerkurs/ worksops for studenter:

Lærerkurs ved Sørlandske lærerstevne (oktober): arrangerer av kurset «Midtøsten, én, to eller tre stater.

Midtøstens gordiske knute: Israel - Palestina» sammen med FN-Sambandet Sør, Fagforum for samfunnsfagene i Vest-Agder og Sørlandske lærerstevne. Foredragsholdere var Sidsel Wold (NRK) og Jacob Høigilt (Senior researcher, Peace Research Institute Oslo). Dette kurset hadde 115 påmeldte, og responsen var formidabel.

Forskningsaktivitet

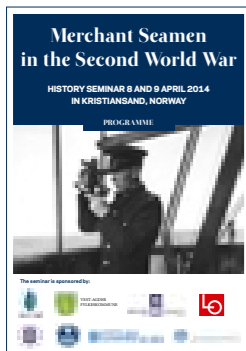
Ph.d.-prosjektene

Pr. 31.12.2014 har Thomas V. H. Hagens ph.d.-prosjekt «Kampen om kinoen i Norge 1940-45» pågått i 1,5 år. Følgelig gjenstår 2,5 år. Thomas Hagen har jevnlig deltatt i ph.d.-seminarer ved UiA, og har lagt fram to egne tekster.

I 2014 har Bjørn Tore Rosendahl arbeidet videre med sin artikkelbaserte ph.d. om krigsseilernes historie, hvor han er tilknyttet ph.d.-programmet *Religion, etikk og samfunn*, ved Universitetet i Agder. May-Briith Ohman Nielsen fungerer som veileder, mens Finn Olstad er bi-veileder. En artikkel er ferdigstilt, mens to andre er under arbeid.

Rosendahl og Hagen gjennomførte et obligatorisk ph.d.-kurs i forskningsformidling ved UiA våren 2014 (5 ECTS). De har også bestått kurs «Digital History: The theory and practice of historical thinking in the digital age» (7,5 ECTS) ved Umeå universitet, som ble avsluttet i januar d.å. I tillegg er ytterligere to obligatoriske kurs, «Vitenskapsteori, metode og forskningsetikk» (10 ECTS) og «Historievitenskapelige grunnlagsproblemer» (5 ECTS), påbegynt ved UiA. Ved avslutning av de to sistnevnte kurser, vil Rosendahl og Hagen kun mangle 2,5 av de 30 studiepoeng som kreves for å fullføre graden.

Forskning på krigsseilernes historie

Det har manglet et internasjonalt forskningsnettverk rundt krigsseileres historie. Innenfor publisert forskning og annen litteratur er det også få internasjonale perspektiver. På denne bakgrunn arrangerte Stiftelsen Arkivet et svært vellykket internasjonalt historie-seminar med tittelen «Merchant

Seamen in the Second World War» 8. og 9. april 2014 med foredragsholdere fra Norge, Storbritannia, Hellas og Nederland. Seminaret har allerede gitt fine ringvirkninger, og i 2015 vil Stiftelsen Arkivet gi ut en bok med bidrag fra foredragsholderne.

De utenlandske sjøfolkene på norske skip under krigen er en del av Rosendahls forskningsprosjekt, samtidig som det er utviklet et eget bokprosjekt som dokumenterer navnene på de nærmere tusen utenlandske sjøfolk som omkom på norske skip. Ved utgangen av 2014 var forskningsdelen av prosjektet nær ferdigstilt. I løpet av 2015 vil boka utgis med støtte og bidrag fra Jon Michelet og Norges Rederiforbund.

Formidling av krigsseilernes historie

Stiftelsen Arkivet har gjennom flere år formidlet krigsseilernes historie gjennom ulike kanaler. Facebook-siden «Krigsseilerne» har særlig utviklet seg til å bli et godt virkemiddel i så måte, hvor både nyheter og historisk materiale blir presentert til et økende antall mennesker. Ved årsskiftet var det over 2100 «følgere» av denne siden, hvorav mange er svært aktive.

Nasjonalt senter for krigsseilernes historie

I et intervju på NRK Kveldsnytt i september 2014 gikk Jon Michelet ut og foreslo at Stiftelsen Arkivet bør bli et nasjonalt senter for krigsseilerhistorie. Styret ved Stiftelsen Arkivet stilte seg svært positiv til denne ideen og at institusjonen kan få tildelt en nasjonal oppgave knyttet til formidling, dokumentasjon og forskning av krigsseilernes historie, uten at dette skal komme i konkurranse med D/S Hestmandens planer om å bli et nasjonalt krigsseilermuseum.

En direkte konsekvens av Michelet sin ide var at Samlerhuset Norge AS kontaktet Stiftelsen Arkivet for å få etablert et nasjonalt krigsseilerregister. I november ble avtale om dette undertegnet, hvor Samlerhuset garanterer for finansiering ut april 2016. For å realisere denne ideen, har Stiftelsen Arkivet i tillegg inngått en separat samarbeidsavtale med Sjøhistorie.no/ Lillesand sjømannsforening, hvor begge parter skal gå inn med dokumentasjon, kompetanse og frivillighet for å utvikle Krigsseilerregisteret i felleskap under faglig ledelse av Stiftelsen Arkivet.

Jens Stoltenberg deltar på 8. mai markering. Her i et hav av ungdom utenfor Stiftelsen Arkivet.

Musikkspill > teater > kunst > andre aktiviteter

70 års markering – henrettelsen på Trandum

9. mai 2014 markerte Stiftelsen Arkivet at det var 70 år siden 6 personer i Major Arne Laudals organisasjon ble henrettet på Trandum. Etterkommere og familie til de som ble henrettet ble invitert. Det møtte 34 personer fra familiene til Arne Laudal, Olav Dyvik, Ånund Tveit og Knut Bøe. Etterkommere av Arne Bjørge og Torleif Tellefsen var ikke til stede på markeringen på grunn av sykdom og lang reisevei. Markeringen startet opp ved at det ble ønsket velkommen og at alle de som var til stede presenterte seg og sin relasjon til familiemedlemmet som ble henrettet på Trandum. Kristen Taraldsen holdt foredrag om bakgrunnen for at disse seks motstandsmenn ble henrettet. Taraldsen har skrevet boken om Major Laudal «Frihetens flamme», og han er den som kjenner best til historien om Laudal-gruppen. Deretter ble det holdt en minikonsert med musikere fra Kristiansand Symfoniorkester. I anledning minnemarkeringen ble det gjort et filmopptak i huset på Stray der og Lasse og Arne Laudal ble arrestert natten til mandag 7. desember 1942. I filmen står Lasse Laudal i den autentiske trappa opp til leiligheten i andre etasje der de bodde. Lasse Laudal forteller om sin opplevelse under den dramatiske arrestasjonen. Lasses fetter, Martinius Stray, som bodde i første etasje i samme hus, kunne fortelle om sin opplevelse av dramatikken rundt arrestasjonen. Historiker ved Stiftelsen Arkivet Thomas Hagen fortalte om sitt arbeid knyttet til denne hendelsen. Han fortalte også om flere notater Ånund Tveit skreiv ned på dopapir mens han var arrestert ved Kristiansand kretsfengsel. Disse notatene blir nå bevart på Stiftelsen Arkivet. Solveig Hellevik som er barnebarnet til Ånund Tveit leste egne dikt og sa noen ord i anledningen denne markeringen. I markeringens hovedforedrag belyste Lagmann Hanne Sophie Greve holdt foredrag om Laudalgruppens virksomhet og betydning inn i et større bilde av den andre verdenskrig. Seremonien ble avsluttet med kransnedleggelse foran Arkiv-bygningen ved bautaen av Arne Laudal.

Historiker Nikolai Brandsdal holder foredrag

Seminaret «Walk the line 1914 – 2014»

Seminaret «Walk the line 1914 -2014» på Arkivet i 27. og 28. november stilte spørsmålet om hvordan første verdenskrig påvirker verden i dag. Målsettingen var at seminaret skulle samle ca 30 deltakere. Seminaret samlet 50 deltakere hver av dagene. En stor del av de som deltok var lærere og fagpersoner, mens de øvrige var personer som var interessert i temaet. Det ble et seminar med engasjerte foredragsholdere og aktive seminar deltakere. Følgende temaer behandlet og debattert:

- ▶ Er konfliktområdet Balkan et resultat av første verdenskrig?
 - ▶ Er første verdenskrig roten til borgerkrigen i Syria?
 - ▶ Var andre verdenskrig en unngåelig konsekvens av den første?
 - ▶ Før og etter Versailles: Hvordan lage fredsavtaler som ikke gir krig?
 - ▶ Første verdenskrig; de totalitære ideologiers fødsel?
- Foredragsholdere var historiker Nikolai Brandal, freds-forsker Cecilie Hellestveit, professor Svein Mønnesland, historiker og journalist Ulf Andenæs og utenriksreporter og forfatter Christian Borch som ledet seminarets andre dag. Seminarets første dag ble ledet av Bjørn Tore Rosendahl.

Konferansen, «Glem ikke kvinnene!

Nye perspektiver på fanger i Ravensbrück»

27. – 28. februar 2014 ble ulike perspektiv på Ravensbrück belyst gjennom tema som: «Historien om Ravensbrück i 2014» og «Hvordan formidle historien om kvinner i fangenskap?» Foredragsholdere fra Tyskland, Storbritannia og Norge var invitert. Konferansen og en egen utstilling om fem kvinner fra Agder som satt i Ravensbrück er del av Stiftelsen Arkivets satsingsområde «Kvinner og krig». Arbeidet har gitt innsikt i historier som kan utvide Arkivets grunnfortelling. Videre er det knyttet kontakter med enkeltpersoner og institusjoner som har resultert i flere konkrete samarbeidsprosjekt. Undervisning planla en presentasjon av et kildebaseret undervisningsopplegg til konferansen. Dette lot seg imidlertid ikke fullføre pga. rettighetsproblematikk knyttet til bruk av kildene.

Utstillinger

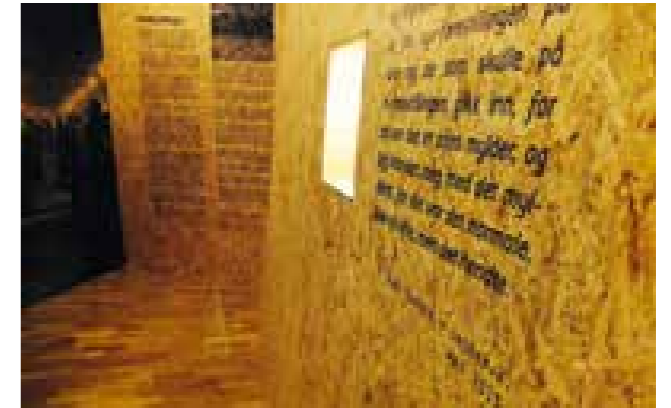
Vandretstillingen om krigsseilerne

Utstillingen om krigsseilere, «Disse inntrykkene kommer frem, ganske stadig» som ble utviklet og finansiert av Stiftelsen Arkivet i 2012, har sommeren og høsten 2014 vært utstilt på D/S Hestmanden. Utstillingen fulgte med D/S Hestmanden, da båten ble slept til Oslo for å bli utstilt der som et ledd i et program knyttet til Grunnlovsjubileet. Høsten 2014 ble utstillingen sendt til Museum Vest, som skal ha krigsseilerutstillingen utstilt i Herdla museum utenfor Bergen.

«Vi skal leve!

Fem tidsvitner fra Arkivet til Ravensbrück»

I forbindelse med konferansen »Glem ikke kvinnene. Nye perspektiver på fanger i Ravensbrück» ble den temporære utstillingen «Vi skal leve! Fem tidsvitner fra Arkivet til Ravensbrück» åpnet. Utstillingen forteller historiene til de fem kvinnene fra Agder som ble sendt til Ravensbrück. Utstillingen er et supplement til utstillingen i kjelleren og vil bli stående på Arkivet i et år. Et eget undervisningsopplegg i forbindelse med utstillingen er utviklet.

Fra utstillingen «Vi skal leve!»

Faste arrangementer

Russerfangenes dag 5. mai

Minnemarkering og kransnedleggelse v/Einar Svendsen ved Grønn slette, Jegersberg. Den russiske ambassade var representert under markeringen.

8. mai feiring

Påtroppende NATO Generalsekretær, Jens Stoltenberg, besøkte Stiftelsen Arkivets markering på frigjøringsdagen 8. mai. Stoltenberg la ned krans ved minnesbautaen over de falne fra Agder under andre verdenskrig. Etterpå fikk han omvisning i Gestapokjelleren av Lasse Laudal før han holdt han et fredsforedrag for fullsatt sal.

Jens Stoltenberg deltar på 8. mai markering

Tidligere på dagen hadde skoleklasser undervisning på Arkivet. Både gjennom musikkverksted med Askild Holm og gjennom Stasjonsundervisning ved Stiftelsen arkivet FN-sambandet Sør.

Motstandskampens dag - 9. mai

Motstandskampens dag i 2014 ble markert i Bygland og Evje & Hornnes kommune. Begge steder var det lagmann Hanne Sophie Greve som holdt minnetale og la ned krans. Skoleelever og musikkorps deltok sammen med spesielt inviterte veteraner. Det var god oppslutning, og ordførerne var begge steder til stede og åpnet markeringen. Stiftelsen Arkivet markerer Motstandskampens dag hvert år, henholdsvis to kommuner i Aust-Agder og to kommuner i Vest-Agder. .

Krigsseilernes dag på Agder - 12. mai

Krigsseilernes dag på Agder ble arrangert for tiende gang på Stiftelsen Arkivet.

Formålet er å skape fokus på krigsseilernes innsats under 2. verdenskrig og den betydning dette fikk for krigens utvikling. Rundt 140 personer var til stede under arrangementet som ble ledet av Harald Sødal. Finn Thorsen fortalte om M/S Havprins og et dramatisk valg skipets kaptein Thorvald Schjølberg Knudsen stod overfor. Bjørn Tore Rosendahl snakket om utenlandske sjøfolk på norske skip. Lagdommer Hanne Sophie Greve avsluttet programmet med et foredrag om hva innsatsen til krigsseilerne har betydd for den norske stat. I god tradisjon ble det mye sang og musikk og det hele ble avsluttet med «We'll meet again». Krigsseilernes dag arrangeres i samarbeid mellom Stiftelsen Arkivet, Agder Krigsseileres Minneforening og Stiftelsen Hestmanden.

Tirsdag på Arkivet

Hver første tirsdag i måneden er det foredrag med en forfatter av en aktuell bok knyttet til Arkivets formål. Tirsdagsforedragene skal skape debatt om sentrale spørsmål i vår tid gjennom formidling av ny kunnskap og nye tolkninger av historien. I 2014 hadde vi følgende foredrag: Hans Fredrik Dahl om *Men viktigst er æren*, Asgeir Ueland om *Tungtvannsakksjonen*, Øyvind Foss om *Forskning og folkemord*, Anne Kristin Furuseth om *Norske nazister på flukt*, Kristine S. Henningsen om *Om vi heftes underveis*, Bjarne Borgersen om *Kampen om sannheten* og Eirik Veum om *Nådeløse nordmenn*.

Eirik Veum forteller fra sin siste bok om Gestapo

Forum for okkupasjonshistorie

I 2014 ble det arrangert 3 samlinger i «Forum for okkupasjonshistorie». Interessen for krigshistorie er stor. Svært mange personer arbeider på frivillig basis med ulike sider av krigshistorien. Dette lå til grunn for at Stiftelsen Arkivet etablerte dette forumet i 2010. «Forum for okkupasjonshistorie» er blitt en møtearena for utveksling av kunnskap og erfaringer.

Lasse Lauvdal forteller om Gestapo-kjelleren til Jens Stoltenberg.

Arkivets Venneforening

Venneforeningen har ansvar for omvisning i Gestapo-kjelleren koordinert med undervisningsleder. Som statistikken viser har 6.653 mennesker fått omvisning på Arkivet i 2014 hvorav 3.950 er skoleelever. I tillegg har 2.159 deltatt på andre undervisningsopplegg i regi av Stiftelsen Arkivet. Flere av omviserne har også deltatt i prosjektoppgaver for elever i videregående skole og gjennom den kulturelle skolesekken bidratt praktisk under Holocaustarrangementet i 2014.

Venneforeningen hadde dugnad utenfor huset på vårparten, hvor det ble ryddet og rengjort.

9. mai 2014 var Venneforeningen med å arrangere Motstandskampens dag i Bygland og Evje & Hornnes. Det var stor oppslutning om markeringen begge steder. 30. mai - 2. juni var omvisere og medlemmer av Venneforeningen med på tematur til Gdansk med besøk blant annet til Sopol (gammel ferieby og kursted), gamlebyen i Gdansk, konsentrasjonsleiren Stutthof og Westerplatte (stedet hvor andre verdenskrig begynte).

I november dro Venneforeningen på medlemstur til Cuba hvor reisefølget ble mottatt av Norges tidligere ambassadør til Cuba, Jan Tore Holvik. 78 medlemmer deltok på turen og alle var meget godt fornøyd med program og det sosiale samværet som turen skapte.

Hver første mandag i måneden avholdes det fast møte for omviserne og andre frivillige på huset. Venneforeningens innsats på huset i 2014 anslås til å utgjøre ca 5 årsverk.

ÅRSBERETNING 2014 FOR STIFTELSEN ARKIVET

Virksomhetens art

Gjenskapningen av deler av et av landets mest omtalte Gestapo-hovedkvarter har hatt til hensikt å gi bilder av atmosfæren ved Arkivet under krigen. Resultater av totalitære ideologier og menneskeforakt satt i system, er blitt synliggjort.

Stiftelsen Arkivet har som mål å relatere denne grusomme historien til nåtid og fremtid. Gjennom undervisning, dokumentasjon, forskning og kulturformidling søker vi å gi det tidligere "Skrekkens hus" en ny og framtidrettet rolle som skal forbindes med fred.. Stiftelsen Arkivets undervisning som følges av 6.-7.000 elever hvert år er et av våre viktigste bidrag til kunnskapsformidling og holdningsdannelse overfor nye generasjoner. Med husets historie som resonansbunn, vår fagkompetanse og våre didaktiske muligheter, har vi maktet å utvikle solide undervisningsopplegg av en type som skolene ikke er i stand til. Undervisningens kvalitet og relevans forutsetter nært samarbeid med skolene. "Menneskeverd", "toleranse", "demokrati", "mobbing", "rasisme" er sentrale begreper i svært mye av det skolene gjør.

Stiftelsen Arkivet har helt siden oppstarten hatt en tydelig forskningsambisjon som bl.a har resultert i et ferdigstilt Phd-prosjekt, og to nye som ble startet opp i 2013. Samarbeidet med Universitetet i Agder er økende og konstruktivt. Forskningsbasert formidling er en uttalt målsetning.

Bygningen eies av Stiftelsen Arkivet og utfordrer til stadighet våre driftsbudsjetter grunnet et stadig større og krevende vedlikehold. Likeledes utfordres driften av krevende logistikk og mangelfulle fasiliteter. Vi har lenge jobbet for å skaffe midler til renovering og håper på respons hos politikere og beslutningstagere.

Fortsatt drift:

Årsregnskapet viser et overskudd på kr 3.545,- for 2014. Overskuddet overføres til annen egenkapital.

Stiftelsen har god egenkapital og har lav risiko i driften. Forutsetningen for fortsatt drift er tilstede og årsregnskapet bygger på denne.

Arbeidsmiljø/ytre miljø:

Stiftelsen arkivet hadde for 2014 et totalt sykefravær på 0,72 % fordelt på 11,6 årsverk. Ansatte i virksomheten har ikke vært utsatt for ulykker eller fysiske skader. Stiftelsens virksomhet forurenser ikke ytre miljø, men intern miljøprofil ønskes forbedret i 2015.

Likestilling:

Stiftelsen Arkivet vil i tråd med de offentlige retningslinjer og intensjoner om likestilling arbeide for å oppnå ønskede mål resultater.

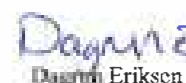
Pr. dags dato er 9 ansatte menn og 3 ansatte kvinner ved Stiftelsen Arkivet.

Pr. dato er 3 av 9 faste representanter til styret og 11 av Rådets 22 faste representanter kvinner.

Andre forhold:

Det er etter det styret kjenner til ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som har betydning for stiftelsens stilling og resultat.

Kristiansand, den 10.02.2015

Dagrun Eriksen
styrets leder

Thomas V. H. Hagen
styremedlem

Harald Sodal
medlem

Birgit Attestog
styremedlem

Gunnar Karlsen
styremedlem

Nils Harald Rennestraum
styremedlem

Tor Hultmann
styremedlem

Øystein Flaga
styremedlem

Audun Myhre
direktør

RESULTATREGNSKAP

	Note	2014	2013
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter			
Driftsinntekter	1, 2	13 692 775	11 669 289
Sum driftsinntekter		13 692 775	11 669 289
Varekostnad			
Varekostnad		6 140	8 455
Lønnskostnad	3	8 735 748	7 777 024
Avskrivning på varige driftsmidler	4	394 800	394 759
Annen driftskostnad	3	4 862 196	3 382 133
Sum driftskostnader		13 998 885	11 562 372
DRIFTSRESULTAT		-306 110	106 917
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		278 008	272 124
Annen rentekostnad		0	16 454
Annen finanskostnad		4 214	542
Resultat av finansposter		273 794	255 128
Resultat før endring av fond			
Resultat før endring av fond		-32 316	362 045
Endring fond med selvpålagte restriksjoner	5	-35 861	60 036
Resultat etter endring fond		3 545	302 009
Årsresultat	5	3 545	302 009
Overføringer			
Endring annen egenkapital		3 545	302 009
Sum		3 545	302 009

BALANSE PR. 31.12.2014

	Note	2014	2013
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4, 6	1 426 500	1 821 300
Sum varige driftsmidler		1 426 500	1 821 300
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer		88 229	66 411
Sum finansielle anleggsmidler		88 229	66 411
Sum anleggsmidler		1 514 729	1 887 711
Omløpsmidler			
Lager av varer og annen beholdning			
		69 783	54 190
Fordringer			
Kundefordringer		163 819	93 456
Andre kortsiktige fordringer		49 115	32 074
Sum fordringer		212 934	125 530
Bankinnskudd, kontanter o.l.	7	5 956 420	8 652 142
Sum omløpsmidler		6 239 138	8 831 862
SUM EIENDELER		7 753 867	10 719 573

BALANSE PR 31.12.2014

	Note	2014	2013
EGENKAPITAL OG GJELD			
Innskutt egenkapital			
Bunden egenkapital	5	200 000	200 000
Sum innskutt egenkapital		200 000	200 000
Opptjent egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	5	1 634 992	1 670 853
Annen egenkapital	5	2 933 470	2 929 925
Sum opptjent egenkapital		4 568 462	4 600 778
Sum egenkapital		4 768 462	4 800 778
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Avsetning for forpliktelser	8	1 258 950	1 258 950
Sum avsetning for forpliktelser		1 258 950	1 258 950
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	6	0	325 106
Sum annen langsiktig gjeld		0	325 106
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		123 298	469 681
Skyldig offentlige avgifter		429 832	430 064
Annen kortsiktig gjeld		1 173 325	3 434 994
Sum kortsiktig gjeld		1 726 455	4 334 739
Sum gjeld		2 985 405	5 918 795
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		7 753 867	10 719 573

Kristiansand, 10. februar 2015

 Dagrun Eriksen Styrets leder	 Thomas W. H. Hagen Styremedlem	 Harald Sædal medleder
 Birgit Arntsen Styremedlem	 Gunnar Kasper Andersen Styremedlem	 Nils Harald Kvernstrøm Styremedlem
 Tor Hultmann Styremedlem	 Øyvind Hage Styremedlem	 Audun Myhre direktør

NOTER 2014

Note 1

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Stiftelsen har videre fulgt relevante bestemmelser i Foreløpig Norsk regnskapsstandard for ideelle organisasjoner utarbeidet av Norsk Regnskaps Stiftelse.

De unntaksregler som gjelder for små foretak er anvendt der annet ikke er angitt i regnskapsprinsipper.

Inntekter

Tilskudd inntektsføres i takt med bruken av midlene. Inntekter knyttet til levering av varer og tjenester inntektsføres på leveringstidspunktet.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Ander eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er som hovedregel fordelt lineært over antatt økonomisk levetid.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til orventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kondefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Fond med selvpålagte restriksjoner

Fond for selvpålagte restriksjoner er mottatte midler som vanskelig kan sees på som reell gjeld for stiftelsen sitt vedkommende. Stiftelsen har selv foretatt avsetninger knyttet bruken til bestemte formål fremover. Det vil således betegnes som selvpålagte restriksjoner og er klassifisert deretter.

Dette er gjennomført med utgangspunkt i foreløpig norsk regnskapsstandard for ideelle organisasjoner pkt 8. For ytterligere opplysninger vises til note 5.

Note 2 > Driftsinntekt

Driftsinntekter består av:	2014	2014
Inntekt omvisning og bevertning	180 785	118 127
Salg bøker	137 658	169 100
Salg av tjenester	135 523	229 475
Sum salgsinntekter	453 966	516 702
Inntekter husleie/lokalleie	434 696	439 458
Viderefakturering	304 619	252 158
Sum leie og viderefakturering	739 315	691 615
Statlige driftstilskudd - Undervisningsdep. kap. 255	9 230 211	6 600 000
Statlige driftstilskudd - Norsk Kulturåd	1 026 541	1 333 000
Fylkeskommunale driftstilskudd - Vest-Agder	319 000	310 000
Fylkeskommunale driftstilskudd - Aust-Agder	132 000	128 000
Kommunale driftstilskudd fra kommuner på Agder	634 500	704 700
Tilskudd prosjekt	471 780	694 552
Merverdiavgiftskompensasjon*	637 048	558 930
Sum inntektstførte tilskudd	12 451 080	10 329 182
Gaver / sponsorinntekter**	198	119 893
Annen driftsinntekt	48 217	11 896
Sum andre driftsinntekter	48 415	131 789
Sum driftsinntekter	13 692 775	11 669 289

* Fra 2013 har man valgt å ta denne med blant mottatte tilskudd. Merverdiavgiftskompensasjon er tidligere år regnskapsført som en kostnadsreduksjon.

** I linjen gaver/sponsorinntekter er kun oppført gaver inntektsført/forbrukt i året. I år 2014 har stiftelsen i tillegg mottatt pengegaver på kr 68 325 som skal gå til bestemte formål. Disse gavene vil først bli inntektsført i takt med at de forbrukes .

Pr. 31.12.2014 utgjør mottatt, ikke benyttet tilskudd kr 363 962. Dette beløpet vil i det vesentlige bli benyttet og inntektsført i 2015. Beløpet inngår i annen kortsiktig gjeld.

Note 3 > Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

Lønnskostnader	2014	2013
Lønn	6 297 325	5 944 731
Arbeidsgiveravgift	1 027 013	944 629
Pensjonskostnader	1 008 683	733 273
Andre ytelser	402 728	154 391
Totalt	8 735 748	7 777 024

Gjennomsnittlig antall årsverk: 11

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styre
Lønn	938 668*	
Pensjonsutgifter		
Annen godtgjørelse	732	

*Stiftelsen fikk ny daglig leder i november 2014. Tidligere daglig leder mottok lønn i hele 2014.

Oppgitt beløp inkluderer lønn til begge ledere.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Stiftelsen har ytelsesbasert pensjonsforsikring i KLP. Forpliktelsen er ikke balanseført. De årlige betalingene er kostnadsført løpende. Jf NRS 8 om adgangen til å unnlate balanseføring av pensjonsforpliktelsen.

Revisor

Honorar til revisor for 2014 utgjør kr 28 505 inkl. mva. I tillegg kommer honorarer for andre tjenester med kr 287 inkl. mva.

Note 4 > Anleggsmidler

	Bygninger og tomter	Driftsløse inventar o.l.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.14	11 588 077	1 164 421	12 752 498
= Anskaffelseskost pr. 31.12.14	11 588 077	1 164 421	12 752 498
Akkumulerte avskrivninger 31.12.14	10 161 577	1 164 421	11 325 998
= Bokført verdi 31.12.14	1 426 500	0	1 426 500
Årets ordinære avskrivninger	394 800		394 800
Økonomisk levetid	10-30 år	3-5 år	
Avskrivningsplan	saldo 0%	saldo 0%	

Note 5 > Egenkapital

Stiftelsen skal ha en grunnkapital på kr 200 000, Hele stiftelseskapitalen er innbetalt.

Endring i egenkapital spesifisert:

	01.01.14	Avsatt til fond	Bruk av fond	31.12.14
Stiftelseskapital	200 000	0	0	200 000
Egenkapital med selvp. restr.	1 670 853	0	35 861	1 634 992
Annen egenkapital	2 929 925	3 545	0	2 933 470
Sum egenkapital	4 800 778	3 545	35 861	4 768 462

Stiftelsens styre har besluttet at egenkapital med selvpålagte restriksjoner skal benyttes til følgende formål:

	01.01.14	Avsatt til fond	Bruk av fond	31.12.14
Fond fredsbibliotek	103 012	0	10 861	92 151
Forskningsfondet	705 750	0	0	705 750
Fond for prosjektutvikling	837 091	0	0	837 091
Fond for Møvig Fort	25 000	0	25 000	0
Sum fond med selvp. restr.	1 670 853	0	35 861	1 634 992

Note 6 > Gjeld til kredittinstitusjoner

	2014	2013
Langsiktig gjeld:		
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	325 106
Gjeld som er sikret med pant:		
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	325 106
Balanseført verdi av pantesikrede eiendeler:		
Tomter og bygninger	-	1 821 300

Note 7 > Bankinnskudd, kontanter o.l.

Skattetrekkinnskudd utgjør pr 31.12. i år kr 270 995 og utgjorde pr 31.12. i fjor kr 274 483.

Note 8 > Avsetning for forpliktelser

Avsetning for forpliktelser består av:	2014	2013
Vedlikeholdsfond	1 258 950	1 258 950
Okkupasjonshistorie fond	0	0
Avsetning for forpliktelser	1 258 950	1 258 950

Vedlikeholdsfond er avsatt i samsvar med stiftelsens vedlikeholdsplan. I samsvar med regnskapsloven § 4-1 er det avsatt kr 1 258 950 pr. 31.12.2014. Avsetningen på kr 1 258 950 representerer utsatt vedlikehold i henhold til vedlikeholdsplanen. Avsetning vil bli reversert fremover i samme forhold som vedlikeholdsarbeidet kostnadsføres.

IBDO

Til Årsmøtet i
Stiftelsen Arkivet

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Arkivet som viser et underskudd før endring av fond på kr 32 316 og et overskudd etter endring av fond på kr 3 545. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre notepplysninger.

Styret og direktørens ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utføre revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsopplysningene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til Stiftelsen Arkivet per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

IBDO

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kristiansand, 10. februar 2015

BDO AS
Olav Flatland
Olav Flatland
Statsautorisert revisor

Ansatte i Stiftelsen Arkivet pr 31.12.2014

Navn	Stilling
Audun Myhre	Direktør
Kjetil Grødum	Forskningsleder/Assisterende direktør
Tor Johannesen	Økonomi- og Administrasjonsleder
Eystein Ellingsen	Undervisningsleder
Georg Kristoffer Fjalsett	Formidler
Bjørn Tore Rosendahl	Historiker/forsker - krigsseilerne
Thomas Hagen	Historiker/forsker
Stein Christian Salvesen	Informasjonsansvarlig
Gro Kvanvig	Prosjektleder
Kai Erland	Kulturkonsulent
Mirjam Kristensen	Bibliotekar
Stine S. Laursen	Kontorfullmektig
Peter Praefcke	Vaktmester - pensjonistvilkår
Randi Roland Huseth	Resepsjonist - pensjonistvilkår

Styret i Stiftelsen Arkivet pr 31.12.2014

Verv	Navn
Leder	Dagrun Eriksen
Nestleder- representant for Kristiansand kommune	Harald Sødal
Styremedlem	Birgit Attestog
Styremedlem	Gunvor Andresen
Styremedlem – representant for Arkivets Venneforening	Tor Hultmann
Representant for Staten	Gunnar Skaar
Representant for Vest-Agder fylkeskommune	Nils Harald Rennestraum
Representant for Aust-Agder fylkeskommune	Øystein Haga
Ansattes representant i styret	Thomas V. H. Hagen
Vararepresentant for Dagrun Eriksen	Inger Turid Tonstad
1. vararepresentant for Harald Sødal	Helene H. Knudsen
2. vararepresentant for Harald Sødal	Ove Sten Olsen
Vararepresentant for Birgit Attestog	Torunn Charlotte Nyberg Lund
Vararepresentant for Gunvor Andresen	Aslaug Kristiansen
Vararepresentant for Tor Hultmann	Kristian Sundtoft*
Vararepresentant for Gunnar Skaar	Elisabeth Attramadal
Vararepresentant for Nils Harald Rennestraum	Janne Nystøl Spilde
Vararepresentant for Øystein Haga	Anne Kari Mentzoni
Vararepresentant for Thomas Hagen	Eystein Ellingsen
Direktør/Sekretær for styret	Audun Myhre

* Kristian Sundtoft døde 2. januar 2015

Rådet i Stiftelsen Arkivet pr 31.12.2014

Navn	Verv	Navn	Verv
Robert Mood	Rådsleder	Arne Thomassen	Rådsmedlem
Torleiv Austad	Nestleder	Finn Holmer-Hoven	Rådsmedlem
Åse Lill Kimestad	Rådsmedlem	Odd R. Jørgensen	Rådsmedlem
Aud Blattmann	Rådsmedlem	Lasse Laudal	Rådsmedlem
Karen Junker	Rådsmedlem	Arne Eilertsen	Rådsmedlem
Alf Mardon Huseth	Rådsmedlem	Rita Johnsen	Rådsmedlem
Kristen Taraldsen	Rådsmedlem	Eva Bergh	Rådsmedlem
Sylfest Lomheim	Rådsmedlem	Eva Kvelland	Rådsmedlem
Inger Turid Tonstad	Rådsmedlem	Anette Storeide	Rådsmedlem
Anne Lønn	Rådsmedlem	Mette Gundersen	Rådsmedlem
Bjørn Robstad	Rådsmedlem	Dagrun Eriksen	Rådsmedlem

I tidsrommet 1940-1945 satt 243 kvinner fra Agder fengslet i Kristiansand. Av disse ble 14 sendt i fangenskap til Tyskland. 5 av dem kom til Ravensbrück, den eneste leiren for kvinner i det tyske konsentrasjonsleirsystemet.

VI SKAL LEVE!

FEM TIDSVITNER FRA ARKIVET TIL RAVENSBRÜCK

Ny utstilling åpnet på Arkivet januar 2014

*Større rom
for menneskeverd*

Vesterveien 4
4616 Kristiansand
Tel. +47 38 10 74 00
kontakt@stiftelsen-arkivet.no
www.stiftelsen-arkivet.no